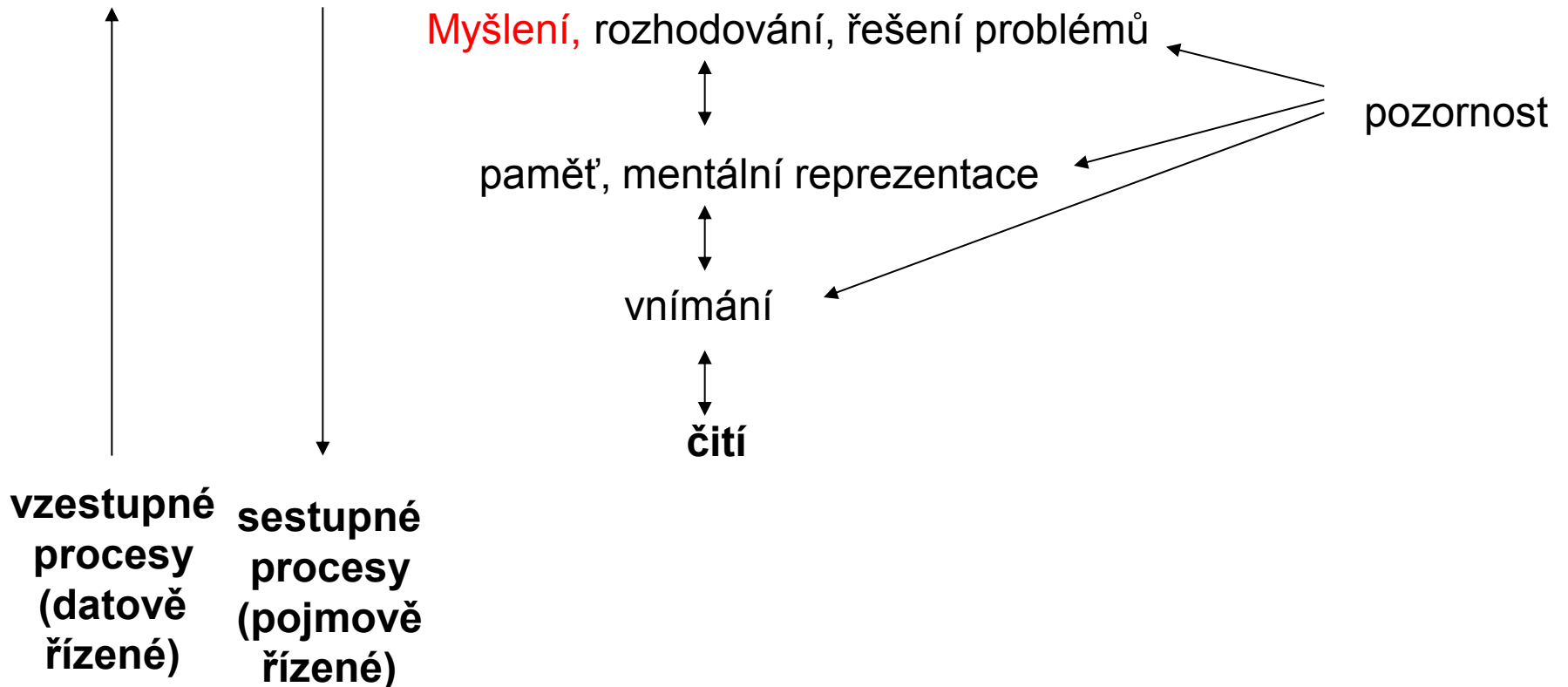

Témata kognitivní psychologie

základní myšlenka: lidské poznávání je zpracování informací – **informační paradigma**,
lidský poznávací aparát jako počítačový procesor – **počítačová metafora**

ARCHITEKTURA POZNÁVACÍHO APARÁTU

DEDUKCE, INDUKCE

http://www.rozhlas.cz/minutovehry/hry/_zprava/umeni-dedukce--1445008

„Holmes vzal do ruky klobouk a zadíval se na něj zvláštním přemýšlivým pohledem, který pro něj byl tolik příznačný. „Nenapovídá možná tolik, kolik by mohl,“ poznamenal, „a přece se z něho dají některé závěry vyvodit zcela jasně a jiné alespoň se silnou dávkou pravděpodobnosti. Na první pohled je ovšem znát, že jeho majitel je vysoce inteligentní a také že se mu před třemi lety dobře dařilo, i když ho v poslední době potkaly zlé časy. Je prozíravý, třebaže již ne tolik jak kdysi, což naznačuje, že u něj došlo k určitému morálnímu úpadku, a přimyslíme-li si i sestup finanční, ukazuje to zřejmě, že podléhá jakémusi špatnému vlivu, nejspíše alkoholu. To by také vysvětlovalo zcela očividnou skutečnost, že ho manželka již nemiluje.“

...

„Vím dobře, že jsem dost omezený, ale musím se přiznat, že vám naprosto nerozumím. Jak jste přišel na to, že je ten člověk inteligentní?“ Místo odpovědi si Holmes posadil klobouk na hlavu. Zapadl mu až přes uši a usadil se na hřbetě nosu. „Je to přece otázka prostoru a jeho kapacity,“ řekl Holmes. „Člověk s tak velkým mozkiem něco v hlavě mít musí.“ „A jeho finanční sestup?“ „Klobouk je tři roky starý. Tehdy přišly přece do módy takové ploché střechy s ohrnutými okraji. A přitom je vynikající kvality. Jen se podívejte na tu stuhu z hedvábného ripsu a na skvělou podšívku. Mohl-li si někdo před třemi lety koupit takový klobouk a od té doby si neopatřil nový, je vidět, že to s ním jde bezpochyby z kopce.“

(z povídky Mstitel)

velký klobouk → velká hlava
velká hlava → velká inteligence
velký klobouk

-----
velká inteligence

$A \rightarrow B$
 $B \rightarrow C$
A

C

drahé oblečení → finanční zajištění
drahé oblečení

-----
finanční zajištění

$A \rightarrow B$
B

B

ryby plavou ve vodě
velryba plave ve vodě

-----

velryba je ryba

psi koušou

H: „Velryba.“

S: „Vždyť povídám, že savec. Co je ti na tom záhadného?“

H: „Mně je na tom záhadného, jakto, že je savec, když pořád plave ve vodě. Vždyť by měla být přece jenom ryba, protože ryba plave ve vodě.“

S: „Ale pořád, pla-ve ve vodě, pla-ve ve vodě. To s tím nemá nic společného. Necky taky plavou ve vodě a jsou ryba?“

H: „Nejsou.“

S: „No tak vidíš.“

H: „Oni jsou savec.“

S: „Eeeeh...Kdo?“

H: „Necky.“

S: „Necky nejsou savec, propána krále, necky jsou necky. Velryby jsou savci, protože jejich mláďata sají, co?“

H: „Necky.“

Induktivní usuzování

Muž středního věku typicky v kožené bundě nebo džínách, který jede MHD přes den a je bez zavazadla je revizor.

studenti FF – ležérně/dekadentně oblečený

student práv – upraveně/upjatě oblečený

indukce ~ zobecňování; usuzování na základě typičnosti, podobnosti

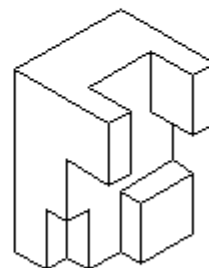
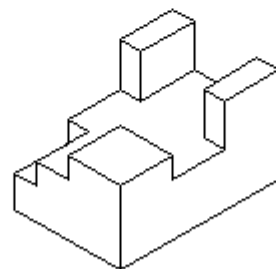
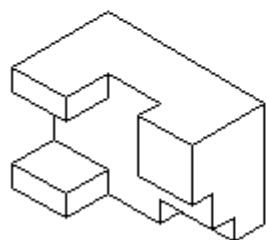
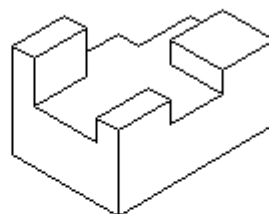
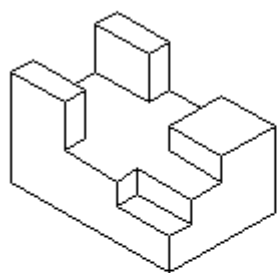
...

Stereotypy (?)

KOGNITIVNÍ STYLY

Test Object

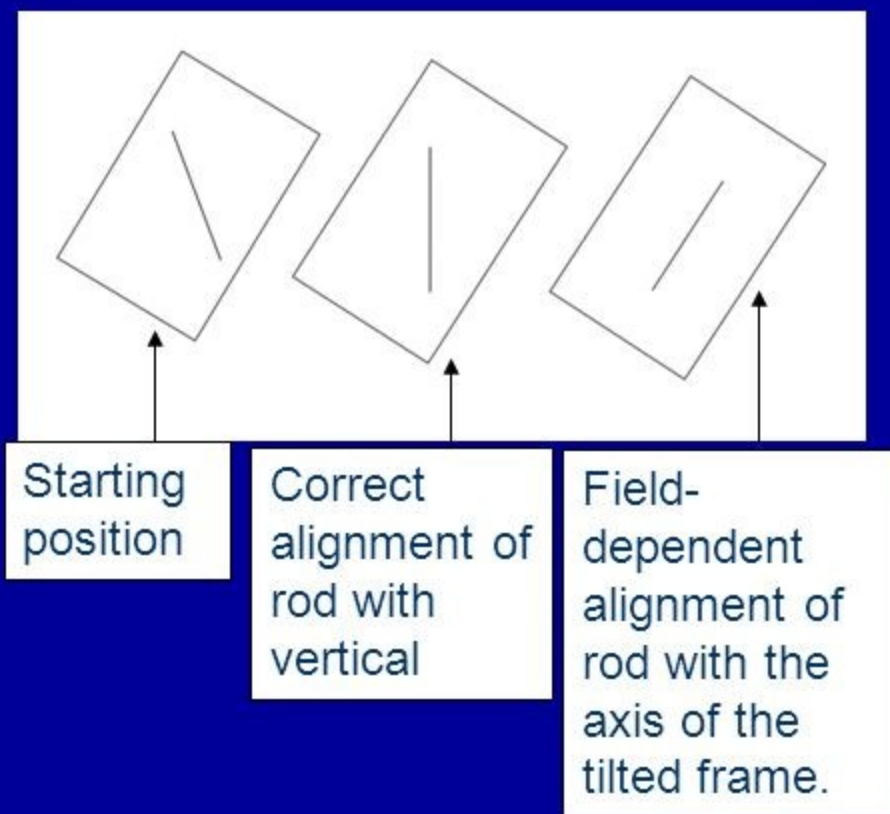

Kognitivní styly:

„verbalizéři“/verbálně analytický styl vs. „vizualizéři“/vizuálně analogový styl

H. Witkin – závislost x nezávislost na poli

The Rod-and-Frame Test (RFT)

- You are sitting in a darkened room.
- All you can see is a luminous, tilted frame, inside which is a movable luminous rod.
- You are asked to adjust the position of the rod so that (unlike the frame) it is truly vertical.
- Some people align the rod with the frame, insisting that it is vertical.
- Others align the rod with the true vertical.

EMOCE

Co je kognitivní a co je emoční?

(kdyby KG psychologie vyčerpávala veškerou psychologickou skutečnost, pak by stačilo pěstovat psychologii počítačů ... Marvin)

Emoce:

- hodnocení, osobní vztah
- zorientování
- tělesné zakotvení

EMOCE

Emoce – tělesné reakce

Fyziologický přístup ke zkoumání emocí

James-Langeova teorie

EMOCE

Evolucionistický přístup ke zkoumání emocí

EMOCE

Existují univerzální emoce?
(Plutchik)

EMOCE

Emoce jako produkt kognitivního hodnocení

EMOCE

Klinické souvislosti:

ruminace u deprese

psychosomatická onemocnění